

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 16. januar 2013

J.nr. 323-1-dmk

Indberetning nr. 1 / 2013

Emner:

- *Lagmand Kaj Leo Johannesen holdt en nytårstale, hvor han anlagde en positiv og optimistisk tone. Han kom i sin tale ikke ind på relationerne til Danmark, men han udtalte tidligere på årets sidste dag til Færøernes Radio, at han vil tage forfatningsforslaget frem igen og få løst de problemer, der måtte være – gerne i dialog med de danske myndigheder.*
- *Finansloven for 2013 er vedtaget og viser et underskud på 243 mio. kr., hvilket er lidt under 2 pct. af Færøernes BNP.*
- *Det er blevet besluttet, at der også i 2013 skal være en afgift på fiskeriet efter makrel. Afgiften skal indbringe landskassen 107 mio. kr.*
- *Island har tilbagebetalt et lån på 300 mio. kr., som Færøerne ydede Island i forbindelse med finanskrisen i 2008. Lånet er blevet tilbagebetalt ét år før tiden.*
- *De færøske skattemyndigheder har tabt en skattesag om 75 mio. kr. Sagen forsøges nu indbragt for Højesteret.*
- *Direktøren for arbejdsløshedsforsikringen (ALS) fik en fratrædelsesgodtgørelse på 1,2 mio. kr., hvilket skabte uro i både det politiske system og i fagbevægelsen. Bestyrelsesformanden for ALS endte med at gå af.*
- *Ny betænkning lægger op til ændringer i landsstyremedlemmers lønforhold.*
- *Ny departementschef til Landsstyreområdet for sundhedsanliggender er udnævnt.*
- *Færøsk lakseopdræt satte ny rekord i 2012 med en produktion på 63.000 tons.*
- *Den hidtil dyreste efterforskningsboring efter olie/gas ved Færøerne, der blev påbegyndt i 2012, er foreløbig stillet i bero, men genoptages i 2013. Samtidig er der fornyet interesse for et område i det såkaldte "guldhjørne", der ligger sydøst for, hvor der tidligere har været foretaget boringer.*
- *Lønudbetalingerne steg med 3,5 pct. i 2012 og de samlede lønudbetalingerne er dermed igen på niveau med lønudbetalingerne før finanskrisen.*
- *Digteren og billedkunstneren Tóruddur Poulsen fik tildelt Færøernes fornemste kulturpris "Mentunarvirðisløn Landsins 2013".*

Nytårstalen

Lagmand Kaj Leo Johannesen anlagde en positiv og optimistisk tone i sin nytårstale den 31. december 2012, der er vedlagt denne Indberetning i Rigsombuddets oversættelse. Lagmanden nævner i nytårstalen bl.a., at det lysner for den færøske økonomi efter nogle hårde år med underskud og arbejdsløshed. Den største udfordring for Færøerne er ifølge lagmanden den manglende befolk-

ningsvækst, men her er han optimistisk og tror på at udviklingen kan vendes, bl.a. ved at tilbyde bedre uddannelsesmuligheder til de unge.

Tidligere på dagen nævnte lagmanden i et interview til Færøernes Radio, at han gerne ser mindst 10 nye videregående uddannelser på Færøerne. De 10 mest populære uddannelser, som man i dag primært tager til Danmark for at få, skal ifølge lagmanden kunne tages på Færøerne på mindst bachelorniveau, idet uddannelse er det første og bedste bud på at holde de unge på Færøerne.

Lagmanden kom i nytårstalen ikke ind på relationerne til Danmark, men i samtalen med Færøernes Radio tidligere på dagen nævnte han, at der skal findes en løsning på forfatningssagen i enighed med de danske myndigheder. Lagmanden mener, at tiden nu er inde til, at lagmanden tager sagen op med Lagtinget og får en afklaring på sagen, der har været undervejs i 12 år uden at nå i mål. I den forbindelse nævnte lagmanden, at man fra dansk side har påpeget nogle ting, man var bekymret for, men nu ville han tage dialogen op med de danske myndigheder og få løst problemerne. Lagmanden betonedede i fortsættelse heraf, at ingen dog skal være i tvivl om, at på Færøerne skal færinger bestemme, og at det er den holdning, der er gældende på Færøerne - uanset partifarve. Lagmanden sluttede af med at sige, at ”nu gælder om at få afklaret, at vi har en politisk virkelighed i dag, som man ikke skal skjule sig bag”.

Finansloven for 2013 er vedtaget med et underskud på 243 mio. kr.

Lagtinget vedtog den 19. december 2012 finansloven for 2013. Finansloven viser et underskud på 243 mio. kr. For stemte 24, fire stemte imod og tre stemte hverken for eller imod. Finanslovsforslaget for 2013 indeholdt et underskud på 378 mio. kr., men efterfølgende har landsstyret fremsat og bl.a. vedtaget et forslag om afgifter på makrelfiskeriet på 107 mio. kr., jf. nedenfor for mere om makrelfiskeriet. Hvis det lykkes at holde underskuddet på 243 mio. kr., vil underskuddet på landskassens budget udgøre mindre end 2 pct. af Færøernes BNP.

Ifølge formanden for Lagtingets Finansudvalg, Bárður Nielsen fra Sambandspartiet, er det fortsat landsstyrets målsætning at opnå overskud på landskassens budget i 2016. Med den vedtagne finanslov er man ifølge Bárður Nielsen godt på vej til at realisere målet. Man har gradvist reduceret underskuddet fra 688 mio. kr. i 2009 til 243 mio. kr. i 2013. Fremadrettet skal man ifølge Bárður Nielsen fastholde en stram udgiftsstyring, samtidig med at det bliver nødvendigt at gennemføre omfattende strukturændringer inden for sundheds- og skoleområdet.

Oppositionen forsøgte til det sidste at få sine fingeraftryk på finansloven og fremsatte 156 ændringsforslag til 3. behandlingen. Der blev stemt om ændringsforslagene hver for sig – alle faldt.

Lagtinget har vedtaget fangstafgift på makrellen

Lagtinget vedtog i december et forslag fra landsstyret om at lægge afgift på fiskeriet af makrel i 2013. Ifølge den vedtagne lagtingslov skal alle fartøjer, der fisker makrel, betale en afgift til landskassen på 0,75 kr. pr. kilo fanget makrel. Derudover skal der betales en afskibningsafgift på 2 kr. pr. kilo makrel, som færøske skibe afskiber til udenlandske moderskibe.

I 2012 var der ligeledes pålagt fangstafgift for makrellen. Da besluttede man, at fartøjer der fiskede op til 3.000 tons makrel skulle betale 0,25 kr. pr. kilo i fangstafgift, mens dem der fiskede 3.000 tons og mere skulle betale 0,75 kr. pr. kilo. Afskibningsafgiften var den samme, det vil sige 2 kr. pr. kilo makrel, for færøske skibe som afskibede til udenlandske moderskibe.

I lovforslagets bemærkninger oplyser landsstyret, at indtægterne fra fangstafgift på makrel i 2012 var 56 mio. kr., og at indtægterne fra afskibningsafgiften var 13 mio. kr. Den samlede fangst af makrel i 2012 var ca. 107.000 tons.

Landsstyret forventer en indtægt på sammenlagt ca. 107 mio. kr. i fangst- og afskibningsafgifter fra makrelfiskeriet i 2013.

Island tilbagebetaler lån til Færøernes landsstyre før tiden

I forbindelse med den økonomiske krise i Island i 2008 vedtog Lagtinget i december 2008 at yde Island et afdragsfrit lån på 300 mio. kr. Landsstyret og den islandske regering aftalte, at lånet skulle være afdragsfrit de første fem år, hvorefter der skulle indgås en ny aftale om, hvorledes lånet skulle tilbagebetales. Renten, der skulle fastsættes hvert år den 1. december, blev i første omgang fastsat til 5,25 pct. Island tilbagebetalte lånet allerede i december 2012, og dermed er hele lånet tilbagebetalt et år før en eventuel tilbagebetaling skulle påbegyndes.

Færøske skattemyndigheder tabte skattesag om 75 mio. kr. og vil nu prøve sagen i Højesteret

Et af de store pelagiske rederier har ved Østre Landsret fået medhold i en skattesag, der bliver betegnet som en af Færøernes største skattesager. Sagen drejer sig om, at rederiet for nogle år tilbage etablerede et holdingselskab, som opkøbte alle aktierne i rederiets aktieselskaber og senere, efter en lovændring, ophævede holdingselskabet og sammenlagde aktieselskaberne igen – nu med en langt højere værdi.

Det viste sig, at denne handling førte til, at værdien aktierne blev forhøjet med 152,5 mio. kr. De færøske skattemyndigheder (TAKS) mente, at rederiet skulle betale kapitalvindingsskat på 35 pct. af dette beløb og opkrævede derfor 50 mio. fra rederiet. Rederiet indbetalte de 50 mio. kr. under protest og søgte samtidig TAKS efter pengene.

I 2011 dømte Færøernes Ret til fordel for rederiet, og TAKS blev dømt til at betale pengene tilbage med renter. Det førte til, at TAKS ankede dommen til Østre Landsret, hvor TAKS igen i november 2012 blev dømt til at tilbageføre pengene til rederiet. Dog mente Østre Landsret, at pengene skulle betales tilbage med en højere rente end Færøernes Ret havde besluttet. Derfor blev erstatningen godt 75 mio. kr., som nu er tilbageført til rederiet.

TAKS er dog ikke enige i dommen. De mener, at sagen er meget principiel og at dommen går imod hensigten i loven om kapitalvindingsskat. Derfor er de nu i gang med at få sagen bragt for Højesteret.

"Det er vores pligt at forsøge at komme i Højesteret med denne her sag. Godt nok har Østre Landsret afsagt dom i sagen, men vi er ikke enige med retten, og derfor bør vi prøve at få sagen for Høje-

steret, fordi afgørelsen kommer at skabe præcedens.”, udtalte Eyðun Mørkøre, direktør for TAKS, til avisen Dimmalætting den 10. januar.

Afgørelsen, om at prøve sagen i Højesteret, er taget efter at TAKS har rådført sig hos kammeradvokaten om muligheden for at vinde sagen i Højesteret. Sagen ligger i øjeblikket hos Procesbevillingsnævnet, som skal tage stilling til, om den er af en så principiel karakter, at den kan prøves i Højesteret.

Direktøren for TAKS mener ikke, at rederiet har brudt loven, men han pointerer, at der er handlet i strid med hensigten i skattelovgivningen. Det er dette, som TAKS vil have Højesteret til at give dem medhold i.

Fratrædelsesgodtgørelse til direktøren for ALS (Arbejdsløshedsforsikringen) kostede bestyrelsesformanden posten

Det vakte stor opsigt i det politiske system og hos fagforeningerne, da det i starten af uge to kom frem, at direktøren for den obligatoriske arbejdsløshedsforsikring, ALS, havde sagt op og fået en fratrædelsesordning på sammenlagt 1,2 mio. kr. over 14 måneder. Bestyrelsesformanden pointerede i medierne, at direktøren selv havde sagt op, og at man havde valgt at belønne ham for en god arbejdsindsats, først som finansdirektør og derefter som administrerende direktør for ALS.

I foråret 2012 havde Lagtinget efter indstilling fra bestyrelsen for ALS med lov forhøjet indbetalingen og formindsket udbetalingen fra arbejdsløshedsforsikringen samt indført karenstage. Det skete på baggrund af, at bestyrelsen havde bemærket faldende likviditet på grund af højere arbejdsledstal over en periode.

Med baggrund i dette opstod der stor utilfredshed i det politiske system over fratrædelsesaftalen. Det kom også frem, at bestyrelsesformanden ikke havde sagt hele sandheden, da han havde udtalt til medierne, at direktøren for ALS havde sagt op af egen fri vilje og fået fratrædelsesordningen for god arbejdsindsats. Virkeligheden var, at medlemmerne af bestyrelsen var utilfredse med direktøren og havde siden september forhandlet om en fratrædelsesaftale.

Bestyrelsen i ALS er bemandet med syv medlemmer. Det er landsstyremanden for erhvervsanliggender, der vælger medlemmerne efter indstilling fra parterne på arbejdsmarkedet. Tre medlemmer bliver valgt efter indstilling fra fagforeningerne, to efter indstilling fra de private arbejdsgivere og en bliver valgt af det offentlige som arbejdsgiver.

Sagen fik fagforeningerne til at indkalde til møde, hvor de forlangte, at de bestyrelsesmedlemmer, som de havde indstillet, kom med en forklaring til medlemmerne. Mødet resulterede i en offentlig erklæring, hvor de indstillede til hele bestyrelsen om at gå af. Inden mødet var slut havde et af bestyrelsesmedlemmerne, formanden for fiskernes fagforening, trukket sig ud af bestyrelsen.

Samtidig valgte landsstyremanden for erhvervsanliggender at bede bestyrelsesformanden om at gå af. Bestyrelsesformanden trak sig herefter.

Der er nu valgt ny bestyrelsesformand for ALS, som blev advokaten Eyðfinn Jacobsen, der ser det som sin første opgave at genskabe tilliden til ALS.

Betænkning om landsstyremedlemmernes lønforhold

Tirsdag den 15. januar fik lagmanden betænkningen fra den arbejdsgruppe, som han nedsatte i maj 2012 med den opgave at komme med et forslag til en ny ordning vedr. landsstyremedlemmernes lønforhold.

Betænkningen foreslår, at både lagmandens og landstyremedlemmernes grundløn bliver væsentligt forhøjet, mens andre godtgørelser, så som pension og kørepenge, bliver reduceret.

Medlemmerne af arbejdsgruppen indstiller, at lagmandens årsløn skal forhøjes fra 693.778 kr. til 901.911 kr.. Det svarer til 130 pct. af lønnen i løngruppe 40 for færøske tjenestemænd. Indstillingen for de andre medlemmer af landsstyret lyder på en lønforhøjelse fra 590.294 kr. årligt til 763.156 kr. Det svarer til 110 pct. af lønnen i løngruppe 40 for færøske tjenestemænd.

Samtidig foreslår arbejdsgruppen at aftage omkostningsgodtgørelsen på op til 163.000 kr. skattefrit om året for de medlemmer af landsstyret, der bor uden for Tórshavn. I stedet foreslås, at de får stillet omkostningsfri ministerbil til rådighed, samt at lagmanden i hvert enkelt tilfælde kan tildele godtgørelse for bopæl i Tórshavn.

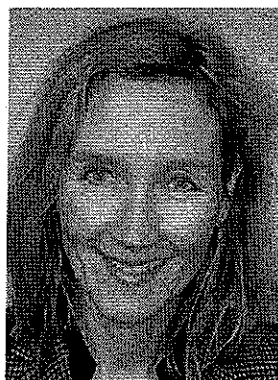
De godt 85.000 kr., som lagmanden får årligt til repræsentation, og de godt 28.000 kr. til de andre medlemmer af landsstyret, foreslås aftaget. Repræsentationsomkostninger skal i stedet afholdes af de respektive landsstyreområder.

Arbejdsgruppen foreslår også, at landsstyrets tjenestemandslignende pensionsordning, hvor de efter otte år optjener ret til 60 pct. af deres løn i pension, bliver aftaget. I stedet foreslås en pensionsordning, hvor 15 pct. af lønnen placeres i en godkendt pensionskasse.

Til slut foreslås, at når landsstyremedlemmer går af, så skal deres fratrædelsesløn kun udgøre forskellen mellem lønnen som medlem af landsstyret og lønnen i det job, som de går tilbage til.

Ny departementschef til Landsstyreområdet for sundhedsanliggender

Lagmanden udnævnte den 17. december, efter indstilling fra et ansættelsesudvalg, en ny departementschef for Heilsumálaráðið (Landsstyreområdet for sundhedsanliggender).

Den nye departementschef er den 48-årige Turið Arge, som er uddannet cand. merc. med speciale i organisation og ledelse. Hun har desuden en masteruddannelse i kvalitetssikring og ledelse inden for social- og sundhedssektoren.

Turið Arge har i det sidste halvandet år arbejdet som konsulent i Fíggjarmálaráðið (Landsstyreområdet for finansanliggender) og har tidligere været ansat som afdelingsleder i Heilsumálaráðið. Før det har hun været

ansat på Børsen og i Post Danmark.

Rekordår for færøsk lakseopdræt

2012 blev et rekordår for færøsk opdrætsvirksomhed, da den samlede mængde opdrætsslaks udgjorde knap 63.000 tons i forarbejdet vægt i forhold til knap 50.000 tons i 2011.

Siden 2006 er mængden af produceret opdrætsslaks vokset, dog med undtagelse af 2010. I 2006 udgjorde produktionen godt 15.000 tons laks og ørreder. Det betyder, at produktionen er mere en fire-doblet i løbet af de sidste seks år, selv om der ikke har været produktion af ørreder de sidste to år.

Også vægten af hver enkelt laks er forbedret. I 2011 var middelvægten 4,78 kilo pr. laks. I 2012 kom middelvægten op på 5,07 kilo pr. laks.

Prisen på laks har dog ikke været lige så god i 2012, som den var i 2011. Derfor var væksten i eksportværdien mindre end væksten i produktionen. De første ni måneder af 2012 voksede produktionen 30 pct. i forhold til 2011, mens eksportværdien steg 5 procent. Eksportværdien af laks udgør mere end en tredjedel af den samlede færøske vareeksport.

Nyt vedr. olieeftersforskning ved Færøerne

Færøernes Jord- og Energidirektorat imødekom sidst i november 2012 en ansøgning fra Statoil om tilladelse til at stoppe efterforskningsboringen Brugdan II, der var blevet påbegyndt 17. juni 2012. Boringen, der er meget teknisk krævende, har vist sig at tage længere tid end de forventede 4-5 måneder, og med udsigt til vinterperioden med dårligt vejr i Nordatlanten valgte man at imødekomme ansøgningen om at stoppe boringen, men med den klausul, at boringen skal genoptages i 2013. Det vides ikke, hvornår boringen vil blive genoptaget i 2013. Boringen er den hidtil dyreste ved Færøerne, idet der skal bores 5.000 – 5.200 m. ned i undergrunden, bl.a. gennem tykke basaltlag.

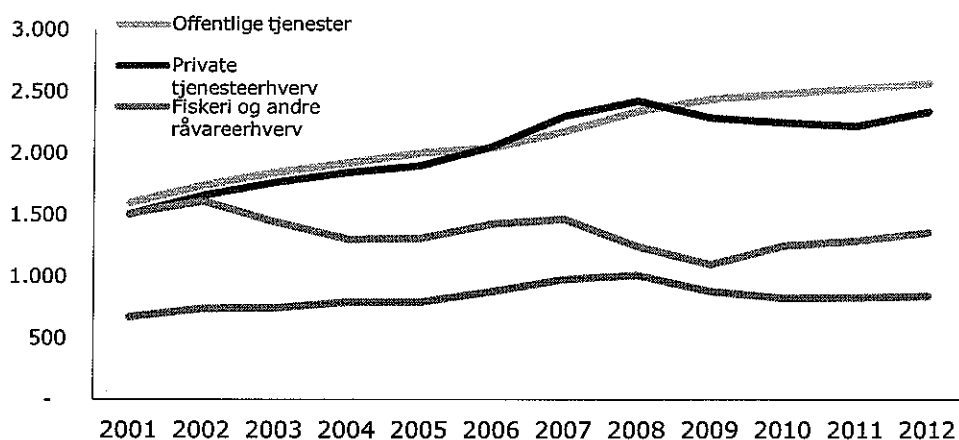
Johan Dahl, der er landsstyremedlem for erhvervsanliggender, anser det for fornuftigt at stoppe boringen, nu hvor vejret kan blive et problem, og han anser det samtidig som et positivt tegn for færøsk olieeftersforskning, at boringen fortsætter i 2013. Han ser det som et muligt tegn på, at der venter færøsk olieeftersforskning gode nyheder i 2013.

Der er samtidig fornyet interesse for et område ved Færøerne i det såkaldte "guldhjørne", der ligger sydøst for Færøerne og tæt på et område, hvor der er konstateret store oliefund på den britiske side af grænsen. En boring her viste i 2001 indhold af olie og gas, men det har hidtil været vurderet, at fundet ikke er af sådan en karakter, at en egentlig produktion vil være rentabel. Nu viser nye undersøgelser af dataene fra boringen, som Jord- og Energidirektoratet har ladet et amerikansk firma udføre, dog, at gennemstrømningsevnen (permibiliteten) i strukturerne er bedre end først antaget. Det har ført til fornyet interesse for området fra flere selskaber, og foreløbig har ét selskab søgt om tilladelse til at foretage en efterforsknings- og produktionsboring i området, der er markeret med blå på kortet nedenfor.

Der var også tilbagegang inden for nogle erhverv i 2012. Mellem disse fandtes finanssektoren og postvæsenet.

Nedenfor ses udviklingen i lønudbetalinger for de forskellige hovederhvervsgrupper fra 2001 til 2012.

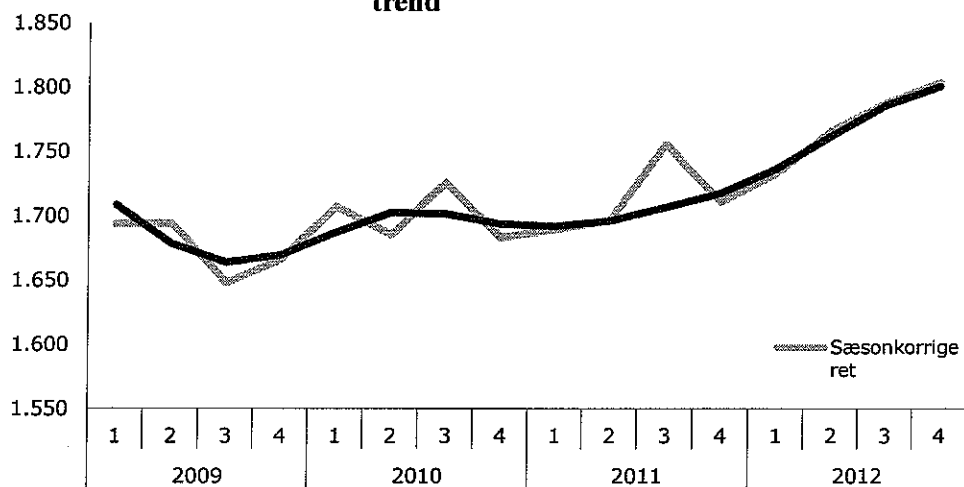
Lønudbetalinger på erhvervsgrupper, 2001-2012, mio. kr.

Kilde: Hagstova Føroya

Udviklingen i de samlede lønudbetalinger for 2009-2012 fremgår af grafen nedenfor.

Lønudbetalinger pr. kvartal, 2009-2012, sæsonkorrigeret og trend

Kilde: Hagstova Føroya

Landsstyremedlemmet for kulturanliggender har uddelt kulturpriser

Bjørn Kalsø, landstyremedlem for kulturanliggender, uddelte tirsdag den 15. januar "Mentunarvirðisløn Landsins 2013" (Landets Kulturpris 2013).

Digteren og billedkunstneren Tóruddur Poulsen fik tildelt Landets Kulturpris på 150.000 kr. Tóruddur Poulsen har været meget kritisk mod landets kulturpolitik og særdeles kritisk mod den siddende landsstyremand, som han offentligt har omtalt som ubrugelig. Tóruddur Poulsen er en postmodernistisk kunstner, som hidtil har udgivet 23 digtsamlinger, samt prosastykker, billedkunst og musik.

"Heiðursgáva Landsins" (Landets hædersgave) blev tildelt Marianne Clausen, som gennem mange år har indsamlet og forsket i traditionel færøsk musik, heriblandt kvæder, viser og kingosang. "Heiðursgáva Landsins" er på 75.000 kr.

Billedkunstneren, Silja Strøm, fik tildelt prisen for unge kunstnere, som er 50.000 kr.

"Sømdargáva Landsins", som er et livslangt stipendium på 20.000 kr. om året, blev tildelt tre kunstnere: lerkunstneren Guðrið Poulsen, visesangeren Hanus G. Johansen og forfatteren og oversætteren Ebba Hentze.

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen

Lagmandens nytårstale 2012

God aften.

Endnu er år er ved at gå over i tidens hav, og vi gør os klar til at tage imod det ny år. Nogle er sammen med familie og venner. Nogle er på arbejde på havet eller på land. Andre har en fredelig og ensom aften. Betydningen og oplevelsen af nytårsaften er forskellig for hver enkelt af os.

Som vi står på tærsklen til et nyt år, går tankerne tilbage til det forgangne. Vi tænker på, hvad kommende år og fremtiden mon vil bringe med sig. Skæbnerne har været forskellige det seneste år, og de fleste må have oplevet både glæde og sorg – både medgang og modgang.

Uanset hvordan året er forløbet, er det os pålagt at sætte klare mål for de dage der kommer. Og selvom ingen kender dagen i morgen, bør vi med fortrøstning tage imod det kommende år og leve hver dag fuldt ud.

De seneste år har verden været mærket af økonomisk krise. Intet land i den vestlige verden er sluppet skadesløst. Millioner er arbejdsløse, og vi er mange forældre, som spørger, om vore børn vil få samme gode livsvilkår, som vi selv har fået.

Regeringer har taget alvorlige skridt for at få økonomien på ret kurs. Selvom de værste kanter er slebet af krisen, er det klart for alle, at vi står overfor store udfordringer. Udfordringer, som kræver, at vi omorganiserer vores samfund.

Hos os blev krisen heldigvis ikke det sammenbrud, som mange havde frygtet. Alligevel har også vi haft nogle hårde år med underskud og arbejdsløshed.

Landsstyret har taget flere skridt for at rette op på udviklingen. Det har været nødvendigt at reducere de offentlige udgifter og iværksætte rationaliseringer.

Vi har omlagt skatten, så mere ligger tilbage hos den enkelte. Det har stimuleret aktiviteten i samfundet.

Vi beskatter nu pensioner ved indbetaling, og næste skridt er at fastsætte, at alle, der har muligheden, selv sparer op til sin alderdom. Ordningen med egen opsparing træder i kraft fra 1. januar 2014. Denne reform er nødvendig for at sikre vores fremtidige velfærd.

Vi har fået reguleret rigsstøtten, som fortsat er en af grundstenene under vores velfærd.

Vi har iværksat en midlertidig resourceskat for havbrug og fiskerierhvervet. Derudover har vi fastsat en ressourceafgift på makrel for det kommende år. Vi er gået i gang med at udforme en ny ordning for fiskeri- og havbrugserhvervet for at sikre stabile rammer og bedre lønsomhed for landet og industrien.

Det lysner i horisonten. Det går fremad med økonomien. De seneste tre år har vi reduceret underskuddet på finansloven med næsten 500 millioner kroner. Det seneste år er hundredevis af færinger kommet tilbage på arbejde. Arbejdsløsheden er nu 4,6 procent, der er det laveste siden 2009 og mellem de laveste i den vestlige verden.

Den største udfordring er manglende befolkningsvækst.

Vi skal dog ikke længere tilbage end til 2009 for at finde året, hvor folketallet på Færøerne var det højeste nogensinde. På samme måde har vi fra tid til anden lyst til at glemme, at hvert eneste år – også i trænge tider – flytter hundredevis af mennesker til Færøerne. De flytter hjem, fordi de har troen på, at her ligger fremtiden for dem og deres børn.

Hver periode i vores historie har haft sine tilbageslag. Hver generation har haft sine udfordringer. Færinger har altid vist viljen til at tilpasse sig kårerne og evnen til at tage de nødvendige skridt, der skal bære os gennem prøvelserne.

Denne ihærdighed og denne vilje har vi ikke mistet. Derfor vender vi udviklingen.

Vi ejer en ren og rig natur, som er årsag til, at Færøerne tælles blandt verden rigeste lande. Vi har et dygtigt folk, som hver eneste dag skaber de værdier, som er grundlaget under vores velfærd. Her er spændende arbejdspladser, og jeg er overbevist om, at de kan gøres flere og mere alsidige.

Her er det godt for børnene at vokse op. Vi er gået i gang med at opføre flere forskelligartede og billige boliger, så det bliver lettere for unge og børnefamilier at etablere sig.

Uddannelse er nødvendig, hvis vi skal udvikle os og stå os godt i konkurrencen med omverden. De senere år har vi – på trods af trænge tider – prioriteret uddannelse. Aldrig før har så mange været i gang med en uddannelse på Færøerne. Vi vil nu fortsætte med at investere i vores uddannelsessystem, så endnu flere får muligheden for at tage sin uddannelse, eller en del af den, på Færøerne. Og vi vil afsætte flere ressourcer til højere uddannelse på Færøerne.

Folk tager hen, hvor de kan skabe sig et godt liv. Hvor de føler sig hjemme. Hvor de føler plads til at leve som de vil. Færøerne er blevet et mere rummeligt samfund. Her er en sikkerhed og en fred, som ikke er andre steder i verden, og som folk i andre lande længes efter. Indretter vi vores samfund en smule anderledes, kan vi få flere til at blive og flere til at flytte til Færøerne.

Landsstyret er gået i gang med at udarbejde en plan med tiltag, som skal skabe folkevækst. Løsningerne er ikke enkle. Initiativerne rækker længere end en valgperiode, og kommende landsstyre må overtage.

Jeg ved, at alle politiske partier vil vende udviklingen. Dette er et synspunkt, som landsstyret, kommuner, erhvervsliv og borgere må stå sammen om. Dette er en opgave, som alle færinger må være sammen om.

Vi har et solidarisk samfund med tætte og stærke bånd mellem folk og generationer. Vi har en stærk og rodfæstet identitet, som medfører, at disse øer af alle steder i verden er vores hjem og vores

ansvar. Hvorend jeg befinder mig i landet, hvem jeg end taler med, så har jeg følelsen af, at alle er enige om, at vi skal vende udviklingen i fællesskab.

De fleste af os har en morgen, når vi har været tidligt på færde, inden bygden eller byen vågner, hørt fortiden hviske og fortælle historier om dem, som byggede vort land.

I 1872 tog tre brødre – nævnt Trappebrødrene – til Scarborough. Brødrene var erfarne fiskere og havde sejlet sammen med briter. De havde sat sig for at købe et skib, og sammen med andre havde de samlet 7.000 kroner sammen.

Pengene rakte kun til en lille og udslidt slup ved navn Fox, som var kasseret, da briterne var gået i gang med at anvende dampskibe. Men færingerne havde erhvervet sig sit første fiskeskib.

De havde sat alt hvad de ejede i skibet. Dengang fandtes ingen skibsforsikring på Færøerne. Deres eneste sikkerhed var troen på egen skæbne, og visheden for – at lykkedes det for andre – så måtte det også være muligt for dem.

Fiskeriet gik godt, og de følgende år fik de gode resultater. Men lykken var ikke med Fox. En vinternat, hvor Fox lå ved Vestaruvág¹, kom en storm fra sydøst. Skibet rev sig løs, drev på land og blev knust i brændingen.

Men det sluttede ikke her. Fremskridtet og resultatet for Trappebrødrene havde vakt andres interesse, og andre havde allerede fået sig skib. Færinger så det måske ikke dengang, men grundlaget under vores fiskerination var blevet lagt.

Ingen kender dagen i morgen. Vi ved blot, at så længe vi har interessen og viljen til at skabe en bedre fremtid, kommer vi frem i verden.

Færøerne har fostret mange dygtige erhvervsfolk. Folk som gik forrest – både i medgang og i modgang.

For få år siden gik en stor del af havbrugserhvervet konkurs. Men i stedet for at blive enden på havbrugserhvervet, blev det en ny start. Dengang var der ikke mange der forventede, at havbrugserhvervet få år senere ville være en væsentlig del af samfundsøkonomien. Og endnu færre havde forestillet sig, at havbrugserhvervet rundt om i verden ville benytte vores havbrugserhverv som forbillede.

Under krisen i 90'erne viste prognoserne dystre fremtidsudsigter. Tiderne var hårde, og mange folk så sig nødsaget til at flytte fra landet. Mange havde med rette svært ved at se lyse resultater for sig selv og samfundet. Men efter få år var tilbagegangen vendt til vækst og fraflytning til folkevækst.

¹ Den vestlige vig, Tórshavn

Der sker forandringer i verdensøkonomien i disse år. Samtidig med, at USA og Europa kæmper med følgerne af den økonomiske krise, har andre lande stor fremgang. Ikke blot Kina, som man har hørt meget om, men også lande i Sydamerika og lande i Afrika udvikles hurtigt.

Når disse lande træder frem på verdensscenen og kræver at blive hørt, giver sådanne ændringer politisk genklang. Dette ser vi, når verdens lande mødes for at tage stilling til, hvordan de menneskeskabte klimaforandringer kan forandres.

Klimaforandringerne er også årsagen til, at regeringer og virksomheder rundt omkring i verden vender øjnene mod det arktiske område. Råstoffer, man før ikke kunne komme til, kommer til at blive udvundet af jorden, og nye sejlruiter åbner op.

Færøerne ligger midt i de nye sejlruiter. Vi har nogle af de dygtigste søfolk. Og vi ved, hvad der kræves for at være aktive i denne del af verden. Færøsk arbejdskraft og erhvervsliv har erfaringerne og viden, og vi kan yde den service, som omverden efterspørger.

Landsstyret er sammen med eksperter og erhvervslivet gået i gang med at udrede, hvordan Færøerne kan få del i den udvikling, som foregår i Arktis.

Selvom vi kan tælles mellem de rigeste samfund i verden, er der familier, som har det hårdt økonomisk. Og selvom arbejdsløsheden er mellem de laveste i den vestlige verden, står nogle af os uden arbejde.

Et samfund skal give folk muligheden for at skabe sig en god og indholdsrig tilværelse. Vi skal – som samfund og som individer – lægge os efter at hjælpe vore medmennesker. Derfor er det glædeligt at opleve, hvordan vores folk gør sit til at støtte hjælpearbejde både i udlandet og her hjemme.

Forholdene kan skifte hurtigt og pludselig kan sygdom eller ulykke ramme. Pludselig kan en af vore kære blive taget fra os. I sådanne situationer er det godt at huske på, at savnet og sorgen også viser den kærlighed, den varme og den glæde, vi havde sammen.

Det er styrken og kraften hos hver enkelt af os, der bygger landet. Men omsorgen og respekten, vi viser hinanden, sikrer vores fællesskabet og gør vores land til et godt land at bo i. Lad os derfor træde ind i det ny år med ansvar for vores land, vores nation og for hinanden.

Godt nytår og Gud velsigne Færøerne!